

ZAUR USTAC

"Yazarlar" jurnalının baş redaktoru, şair-publisist.

NURANƏ RAFAILQIZI SÖZÜNÜN NURU

(Nuranə Rafail qızı Fazilova (Rəhimova) yaradıcılığı haqqında qeydlərim)

Salam olsun, çox dəyərli oxucum.

Şükürlər olsun Böyük Allaha ki, sizlərlə daha bir görüş payı qismətimiz oldu.

Söhbətimizin əsas qayəsi, məqsəd-məramı ədəbiyyat üfiqlərində yenicə parlamağa başlayan, ziyasından həm danın sökülməsinə, həm də qürubun bitməsinə gözləyənlərin eyni dərəcədə nur alıb, hənirtisinə isinə biləcəkləri ziyadarı sizlərə təqdim etməkdir. Lakin söhbətə başlamazdan əvvəl bir məsələyə toxunmağı özümə borc bildim. Əslində bu yeni məsələ deyil. "Yazarlar və yazılar", "Təranə Məmmədın Toru", "Çağdaş örnək yazarlar" və digər yazılarımda, ümumiyyətlə ədəbiyyatdan, müasir yazarlardan söhbət düşən məclislərin çoxunda bu barədə söhbət etməyi daim özümə borc bilmişəm. İndi də əsas məsələyə, yəni Nuranə Rafailqızının təqdimatına keçməzdən əvvəl bu məsələyə qısa münasibət bildirmək istəyirəm.

Hazırda tanıdığımız söz adamlarını iki müxtəlif baxış bucağından qısa dəyərləndirsək, belə bir mənərə ilə rastlaşırıq. Müasirimiz olan, artıq kifayət qədər ölkə və hətta onun hüdudlarından kənar da müəyyən qədər tanınmış yaşlı nəslin nümayəndələri. Müstəqillik dövrümüzün ilk illərindən tanınmağa başlayanlar və artıq tanınmışlar. Hələ sovet dövründən yazmağa başlayanlar və müstəqillik dövründə onlara qoşulmuş gənclər də daxil

olmaqla bir qrup yazarlar da var ki, onların yazdıqlarının keyfiyyətindən asılı olmayaraq tanınmayanlar, və ya olduqca məhdud çərçivədə tanınanlar. Bu məsələnin bir tərəfi. Məsələnin ikinci maraqlı tərəfi məhz bu təbəqələşmənin formalaşmasında mühüm rol oynayır.

Yuxarıda üç qrupda təsnifatlaşdırdığımız yazarları indi ümumilikdə iki əsas qrupa bölə bilirik. Birinci ədəbiyyatçılar, yazarlar, ən azı mətbuatla az-çox əlaqəsi olan şəxslər arasında, yetkin ədəbi mühitdə formalaşan qələm adamları, ikinci isə ədəbiyyatla heç bir əlaqəsi, heç filoloji təhsili də olmayan, heç bir ədəbi əhatəsi olmayan, olduqca müxtəlif peşə sahiblərindən ibarət yazarlar qrupu. Onların nə, hansı keyfiyyətdə yazmağından asılı olmayaraq bu iki mühüm amil yazarlarımızın yaradıcılığına əhəmiyyətli dərəcədə öz təsirini göstərir. Bu yazının üzde görünməyib, özülündə dayanan əsas məqsədi məhz bu təsiri azaltmağa xidmət etməkdən ibarətdir. Çünki, sizlərə təqdim edəcəyim çox istedadlı qələm adamı, söz mucidi, sözlərlə zərgər dəqiqliyi, cərrah həssaslığı ilə davranan Nuranə Rafailqızı da ixtisasca həkim olmasına baxmayaraq, artıq müəyyən bir auditoriyaya sahib şair kimi tanınmağa başlayıb. Onun yaradıcılığına keçməzdən əvvəl istərdim ki, həyat yoluna qısa bir nəzər salaq.

QISA ARAYIŞ:

Nuranə Rafail qızı Fazilova (Rəhimova) 1981-ci ildə Göyçay rayonunda dünyaya göz açmışdır. Orta məktəbi burda bitirdikdən sonra, Odlar Yurdu Universitetinin "müalicə işi" fakültəsinə qəbul olmuşdur. 2007-ci ildən ixtisası üzrə Göyçay Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında həkim vəzifəsində çalışır.

Ədəbi fəaliyyətə hələ uşaq yaşlarından başlayaraq, tez-tez rayon və məktəb tədbirlərində öz şeirləri ilə çıxış etmişdir. Şeirləri mütəmadi olaraq Nuranə Rafailqızı təxəllüsü ilə "Milliyyət" qəzeti, "Herba-flora", "Yazarlar" jurnallarında işıq üzü görmüşdür. 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin təşkil etdiyi "Kiçik yaşlı uşaqlar üçün nəsr, nəzm və dram əsərləri" müsabiqəsində 4-cü yerə layiq görülmüş, qalib əsərlərin yer aldığı kitabda 18 şeiri çap olunmuş, məktəb kitabxanalarına paylanmışdır.

2018-ci ildə Göyçay rayonunda təşkil olunmuş "Beynəlxalq Nar Festivalında" nara həsr olunmuş şeir müsabiqəsində "Göyçayın narı" şeiri ilə iştirak etmiş, 3-cü yerlə mükafatlandırılmışdır. 2021-ci ildə çapa hazırlanmış "Həkimlərin söz dünyası" kitabında 10 şeiri ilə həmkarları arasında yer almışdır.

Yenə də 2021-ci ildə "Gəlirik Qarabağ" poeziya antologiyası kitabında 13 şeir və "Kimlərə qaldı dünya", "Nizami Gəncəvi - 880" antologiyasında 15 şeiri dərc olunmuşdur. "Həyat bizi səsləyir" antologiyasında yer almışdır. 15 aprel 2021-ci il tarixində Azərbaycan Kütləvi İnformasiya Vasitələri İşçiləri Həmkarlar İttifaqı tərəfindən "Qızıl qələm" media mükafatı laureatı olmuşdur. Nuranə Rafailqızı eyni zamanda KİV tərəfindən "Fəxri şair" diplomuna layiq görülmüşdür.

Yuxarıda sadaladığım obyektiv və subyektiv səbəblərdən qaynaqlanaraq yaranan təqəqələsmə və qruplaşmaların aradan qaldırılmasında, bu mümkün olmasa belə ən azından nəticələrin xəfifləşdirilməsinə öz töhfəsini verə biləcək yeganə vasitə təmənnasız, heç bir əlavə məqsəd güdməyən, ilham mənbəyi, qaynağı söz olan ədəbi tənqid ola bilər...

Keçək əsas məsələyə. Kimdir? Nədən yazır, Nuranə Rafailqızı?

Şair haqqında qısa arayışdan da görürük ki, Cəmiyyətdə formalaşmış, və ya bilərəkdən bu cür təqdim olunan "əлиндə bir peşəsi olmayan şairlikdən yapışır" fikrinin əksinə olaraq Nuranə xanım ən vacib və belə demək mümkünsə prestijli peşələrdən birinin sahibi - həkimdir. Günümüzün reallıqlarına baxsaq "başını qaşımağa vaxtı yoxdur...", ancaq şeir yazmağa zaman ayıra bilir. Yəni, əslində şeir özünü yazdıraraq, həkimin vaxtını alır. Onu yorğun iş saatlarından sonra gecələri də yatmağa qoymur, qəlbini sızladır, ruhunu titrədir, misra-misra doğulur, böyüyür, qayğı-diqqət tələb edir. Onu incidir, yorur... Səhifə-səhifə, kitab-kitab həkim olmuş adamı söz-söz, misra-misra şair edir. Bu taledən qaçmaq mümkündür-

mü?! Böyük qətiyyətlə və tam əminliklə bu suala belə cavab verirəm ki, xeyr, bu əsla mümkün deyil. Ruha hopmuş kəlmə-kəlmə şeir, bətnə damla olaraq düşmüş döl, kürəyə damcı-damcı dolmuş su kimidir. O, öz məqamında mütləq zühur etməlidir. Deməli, belə nəticəyə gəlirik ki, şeir yazmağın, şair olmağın bu həkim xanıma gətirdiyi bütün məhdudiyətlər və məhrumiyyətlər müqabilində bəxş etdiyi yeganə mənfəət könül rahatlığı, ruh sakitliyidir. Sizcə bu əzab-əziyyətə dəyərmi? Əgər bu qədər müxtəlif peşə sahibləri özlərinin, ailələrinin ruzisini qazanaraq, gündəlik keçimlərini sağladıqları sənətləri ilə yanaşı ikinci ağır və məsuliyyətli bir işin altına girib əlavə öhdəliklər götürürlərsə, deməli, burada bir hikmət var.

Nuranə Rafailqızının yazdıqlarına qısa bir nəzər yetirək. Məsələn, "Mənəm!" şeiri bax elə başlayır:

**Bir ev var ki, uzaqlarda
hasarı yox, çəpəri yox.
Nə gələni, nə gedəni,
nə qalan bir nəfəri yox.
Bu günəşdən, bu səmadən,
bu həyatdan xəbəri yox
toz basmış, kifə bürülmüş
Bax,
həmən o otaq mənəm...**

Bu misraları əbəs yerə seçmədim. Nuranə Rafailqızının özünü oxucusuna təqdim etdiyi "mən" bu nümunəyə qədər danışdığımız bütün məsələlərlə müəyyən dərəcədə bağlıdır. Bu misralarda müəllifin təqdim etdiyi "mən" ilk baxışda bir şəxslə bağlı görünsə də, əslində bu belə deyil. Bu "mən" diqqətsiz misra, dərc olunmamış şeir, tənha fərd, ucqar kənd, oxunmamış kitab, tikilməmiş ev, uzun illərdir yanmayan soba və s. və i.a. uzana-raq, sicilləmə bir siyahı yarada bilər.

Digər bir misala nəzər salaq. "Bir az səssizlik, bir az sənətsizlik" adlandırdığı şeirində Nuranə Rafailqızı yenə yuxarıda toxunduğumuz bütün məsələlərdən söhbət açır. Şairin ifadələrində bu qədər dəqiq olması onun dəqiqlik və həssaslıq tələb edən peşəsindən qaynaqlandığını düşünmək olar. Ancaq yenə və yenə arzu, istəkləri nə qədər fərdiləşdirmək istəsək də onlar hamısı ümumidir. Yəni şair Nuranə Rafailqızının yazdıqlarını yalnız həkim Fazilova (Rəhimova) Nuranə Rafail qızını narahat edib, onun şəxsinə aid məsələlər kimi xarakterizə etmək böyük yalnızlıq olardı. Aşağıdakı arzu və istəklərin xalqın içərisindən çıxmış, hər gün onlarla ayrı-ayrı şəxslərlə ünsiyyətdə olub, istər-istəməz onların da dərdləri ilə yüklənən bir loğmanın, təbibin uca Yaradandan ümumi təvəq-quesi kimi səslənir:

*Bir stəkan çay istəyirəm,
yanında da limonu.
Bir qırıq qənd parçası,
bir kağız, bir qələm
cızmaqara edim onu...
Vəssalam,
mənə bu da yetər hələlik!
Gün batar, ay doğar,
bir az səssizlik, bir az sənətsizlik...*

Əgər şairin "Bircə sən yoxsan dünyamda" adlı şeirinə diqqət yetirsək, "Bir az səssizlik, bir az sənətsizlik" adlandırdığı şeirdəki fikirlərin davam etdiyini, sonsuz mənəvi ehtiyacların ödənməsində bütün maddi aləmin gücsüz qaldığını görürük:

*Hər şeyim var...
Başımı salmağa evim-ocağım,
Qısılib yatmağa küncüm-bucağım.*

*Halal zəhmət ilə rahat çörəyim,
Bir kitab yazacaq odlu ürəyim.
Bircə sən yoxsan dünyamda,
Yalnız arzumdasan, yalnız xülyamda...*

*Hər şeyim var...
Qızıltım, mirvarim, incim-sədəfim,
Əqidəm, imanım, yönüm, hədəfim.
Başımın üstündə duran Allahım,
Xoşbəxt gələcəyə gedən sabahım.
Bircə sən yoxsan dünyamda,
Elə ona görə də
heç nə görünmür gözümə,
Bəzən,
özüm də yad gəlirəm özümə...
Bircə sən yoxsan dünyamda,
Bircə sən yoxsan deyər
dağılır dünyam da...*

Şair Nuranə Rafailqızının kim olub, nədən necə yazdığı aşağıdakı nümunələrə nəzər saldıqda daha aydın görünür. Dünyanı bürüyən pandemiya şəraitində həkimlərin fiziki, zehni və həmçinin də duyğu yükünün nə qədər artdığının şahidi oluruq. Bu yerdə qeyd edim ki, Nuranə xanım xəstəliyin aşkarlandığı ilk günlərdən Ağdaş Pandemiya Mərkəzinə ezam olunaraq Covid-19 virusuna yoluxmuş xəstələrə stasionar həkim kimi yorulmadan xidmət edir.

*Kimi cavan, kimi qoca,
kimi körpə qucağında.
Bir havanın həsrətində,
bir nəfəsin sorağında.
Gecələri sakit-səssiz
xəstəxana otağında
Sübhə kimi cırıldayan
bax həmən o,
yataq mənəm!*

Bəli, məhz vəzifə borcunu yerinə yetirməkdən əlavə, sübhə kimi uyumayan, narahat xəstələrin yerinə özünü qoymaq, əsl vicdanlı həkim, duyarlı şair üreyinin bariz nümunəsidir!...

Nuranə xanımın yaradıcılığına geniş nəzər salsaq onların arasında zaman-zaman, torpağına, yurduna bağlı vətəndaş:

*Elə ki, mən boy atdım,
yeridim addım-addım,
Anam tutub əlimdən,
bu daşı, bu torpağı,
bu otu, bu yarpağı,
yaşadığım küçəni,
qızındığım ocağı
Göstərib Vətən deyib!*

*Övladına bağlı, qayğıkeş,
Ana:*

*Böyü, boy at, adın-sanın
qoy yayılsın eldən-elə!
Sən doğmusan həyatıma,
dərdim yoxdu günü bu gün
ölsəm belə, ölsəm belə!*

Bəzən səs-küydən qaçıb tənhalığına sığınan
qələm sahibi hərdən həkim, hərdən xəstə olur:

*Ağzımızın ləzzəti yox,
dadı qaçıb, tamı qaçıb.
Dünyada adam qalmayıb,
sonuncu adamı qaçıb!
Gecələr yuxum da qaçaq,
yorğan-döşək gəlir cana,
Elə hey dönüb, dururam
gözüm dikilir tavana.
Gündüzlər döyülməz qapım,
nə qonşum var, nə qonağım.
Öz evimdə dəfn olmuşam,
daş məzarım, daş otağım...
Qurda-quşa ehtiyac yox,
öz içim özümü yeyir!
Mən deyirəm, kefim yoxdu!
Həkimlər, depressiya deyir...*

Atasının itkisi ilə barışmayan övlad:

*Bu ayrılıq uzun oldu, bitmədi...
Əzrayıla xəbər saldım, yetmədi!
Nə sən gəldin...
Nə də qızın getmədi.
Səndən sonra...*

Dost yolunda can qoyan, etibarlı dost:

*Sədaqət örpəyi, etibar əyni,
Deyim, pozulmasın dostun əyni.
Baş qoyub gülməyə yarımın çiyini,
Ölməyə dostumun qucağı gözəl!*

Dünyadan üz çevirib, Tanrıya üz tutan filosof:

*Əzab çəkir içimdəki dəli ruh,
Biləmmirəm nə savabdı, nə günah?!
Aç göylərin qaş-qabağın biryolluq,
Bulud qoymur səni görüm, ay Allah!*

Hərdən təbiət aşığı:

*Baxıb sərv boyuna, şux duruşuna,
Lap heyran olmuşam adi daşına.
Dumandan örpəyin atıb başına.
Mat qaldım dağların ismətinə mən!*

Hərdən də uşaq kimi saf, zərif bir qadın:

*Mənə bir az nağıl danış,
bədheybətın sarayından.
Bəxtimə yaman az düşüb,
nənəmin noğul payından.
Yaxşıları xoşbəxt elə,
pisləri çək sonda dara!
Mən hələ də, uşaq kimi
inanıram nağıllara...
Duyğularım, istəklərim
darma-duman, qarma-qarış.
Başımı qoyum dizinə,*

mənə bir az nağıl danış!.. - obrazlarına rast
gəlmək olar.

Biz işinin ustası peşəkar həkim, hər kəlməni
bir-bir ruhunun süzgəcindən keçirən sevimli şair
Nuranə Rafailqızının uzun və şərəfli bir yaradıcılıq
yolunun başlanğıcında olduğuna, onun bir-birindən
dəyərli sənət əsərləri ortaya qoyacağına inanırıq.
Yəni onun bütün gələcəyi, həyatı, yaradıcılığı hələ
qarşdadır. Şübhəsiz ki, bu belədir.

24.07.2021 - Bakı

"Kredo" qəzeti, N27(1057) 28.07.2021